

هفته‌نامه تحولات انرژی (۲۶)

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۳۱۳۴

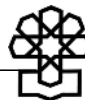
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

مردادماه ۱۳۹۲

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱..... قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی.....
- ۳..... ضرورت استفاده از روش‌های قیمتی برای مبارزه با پدیده قاچاق سوخت.....
- ۶..... بالاترین میزان رشد ذخایر نفت خام اثبات شده جهان در چین طی سال ۲۰۱۲.....
- ۶..... راه‌اندازی فاز اول کارخانه ایران LNG.....
- ۹..... تداوم واردات نفتی ترکیه از ایران با وجود تنگ‌تر شدن حلقه تحریم‌ها.....
- ۱۱..... اهمیت نقش ایران در تأمین امنیت انرژی هند.....

هفته‌نامه تحولات انرژی (۲۶)

قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی

(به‌روز شده ۲ آگوست ۲۰۱۳ (۱۳۹۲/۵/۱۱))

بازار	قیمت	عنوان
نایمکس	۱۰۶/۹۴	نفت خام وست تگزاس (دلار در بشکه)
بورس دویی	۱۰۴/۹۳	نفت خام عمان (دلار در بشکه)
بورس لندن	۱۰۸/۹۵	نفت خام برنت (دلار در بشکه)
تک‌محموله	۱۰۷/۴۷	نفت خام برنت موعدار (دلار در بشکه)
تک‌محموله	Na	نفت خام دویی (دلار در بشکه)
نایمکس	۸۱	نفت حرارتی (سنت در لیتر)
نایمکس	۷۸	بنزین (سنت در لیتر)
نایمکس	۱۱	گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)
هنری‌هاب	۱۲	گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)

مأخذ: سایت‌های Platt's, NYMEX, ICE DME, and Bloomberg

میانگین وزنی قیمت انواع نفت خام صادراتی ایران

در تاریخ ۱۶ ژوئیه ۲۰۱۳ (۱۳۹۲/۴/۲۵)

(دلار به‌ازای هر بشکه)

۱۰۳/۶۱	سیک
۱۰۱/۴۳	سنگین

مأخذ: امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران، ۱۳۹۲.

قیمت فرآورده‌های نفتی در بازارهای جهانی طی روز ۲۵ تیرماه ۱۳۹۲ (دلار به‌ازای هر تن)

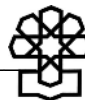
نوع فرآورده	ژاپن	سنگاپور	خلیج فارس	مدیترانه	شمال اروپا	آمریکا
بنزین سوپر بدون سرب	۱۱۲۱/۴۴	۱۱۰۲/۴۳	۱۰۷۹/۵۶	۱۰۳۳/۵۰	۱۰۵۶/۰۰	۱۲۲۶/۶۷
نفتا	۹۱۴/۱۳	۹۰۴/۵۰	۸۸۷/۷۴	۸۷۴/۷۵	۸۹۸/۷۵	۱۰۴۵/۵۹
سوخت جت (نفت سفید)	۹۸۵/۰۴	۹۸۱/۲۸	۹۶۵/۳۶	۹۶۳/۲۵	۹۷۲/۲۵	۱۰۱۹/۶۳
نفت گاز	۹۶۰/۰۸	۹۲۵/۲۲	۹۰۹/۵۰	۹۱۳/۰۰	۹۰۷/۰۰	۹۰۱/۰۳
نفت کوره ۱۸۰ CST	۶۱۷/۸۷	۶۰۴/۲۴	۵۸۷/۲۲	۵۹۹/۵۰	۵۹۶/۵۰	۵۹۵/۶۵
پروپان	۸۶۵/۵۰	—	۸۰۸/۰۰	۸۴۶/۰۰	۷۴۵/۰۰	—
بوتان	۸۶۵/۵۰	—	۸۰۸/۰۰	۸۰۵/۰۰	۸۰۵/۰۰	—

مأخذ: امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران.

قیمت روزانه سبد اوپک (دلار به‌ازای هر بشکه)

متوسط روزانه سبد اوپک	
قیمت	تاریخ (ژوئیه ۲۰۱۳)
۱۰۴/۹۷	۳۱
۱۰۴/۹۲	۳۰
۱۰۵/۲۱	۲۹
۱۰۵/۱۰	۲۶
۱۰۵/۲۸	۲۵

مأخذ: سایت اوپک.

ضرورت استفاده از روش‌های قیمتی برای مبارزه با پدیده قاچاق سوخت^۱ موضوع پایین بودن قیمت بنزین و گازوئیل ایران در مقایسه با کشورهای همسایه از حدود دو سال گذشته مجدداً موجب رونق قاچاق سوخت شده است. این تفاوت قیمت اکنون در حدی است که با وجود ریسک بالای قاچاق باز هم قاچاقچیان نمی‌توانند از سود این کار چشم‌پوشی کنند.

قیمت بنزین و گازوئیل در ژوئن ۲۰۱۳، بین ایران و کشورهای همسایه به شرح ذیل گزارش شده است:

ایران

بهای هر لیتر بنزین در ایران ۰/۱۲ دلار^۲ (۴,۰۰۰ و سهمیه آزاد ۷,۰۰۰ ریال)^۳ و بهای هر لیتر دیزل (گازوئیل) حدود ۰/۰۳ دلار (۱۰۰۰ ریال) گزارش شده است.

عراق

بهای هر لیتر بنزین در عراق ۰/۹۷ دلار (۳۲,۳۳۰ ریال) و بهای هر لیتر دیزل (گازوئیل) حدود ۰/۷۱ دلار (۲۳,۶۶۰ تومان) گزارش شده است.

براین اساس، قاچاق هر لیتر بنزین از ایران به عراق حدود ۰/۸۵ دلار (۲۸,۳۳۰ ریال) و قاچاق هر لیتر دیزل (گازوئیل) بالغ بر ۰/۶۸ دلار (۲۲,۶۷۰ ریال) سود دربر دارد. در این حالت یک قاچاقچی خرده‌پای سوخت با قاچاق ۱۰۰ لیتر بنزین در روز،

1. www.shana.ir

۲. با دلار ۳۳,۳۳۳ ریال

۳. بهای هر لیتر بنزین با استفاده از کارت‌های سوخت و به‌صورت یارانه‌ای در نظر گرفته شده که گاهی قاچاقچیان خرده‌پا با استفاده غیرمجاز از کارت سوخت به قاچاق آن می‌پردازند.

بالغ بر ۲ میلیون و ۸۳۰ هزار ریال و با همین مقدار قاچاق دیزل، حدود ۲ میلیون و ۲۶۰ هزار ریال درآمد کسب می‌کند. در صورت تداوم قاچاق به مدت ۳۰ روز در ماه، درآمد ماهیانه این قاچاقچی با ۱۰۰ لیتر قاچاق سوخت در روز، در بخش بنزین ۸۵ میلیون ریال و در بخش دیزل ۶۸ میلیون ریال خواهد بود.

ترکیه

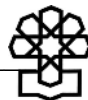
بهای هر لیتر بنزین در ترکیه ۲/۶۹ دلار^۱ (۸۹,۶۶۰ ریال) و بهای هر لیتر دیزل (گازوئیل) حدود ۲/۳۶ دلار (۷۸,۶۶۰ ریال) گزارش شده است.

با این قیمت‌ها قاچاق هر لیتر بنزین از ایران به ترکیه حدود ۲/۵۷ دلار (۸۵,۶۶۰ ریال) و قاچاق هر لیتر دیزل (گازوئیل) بالغ بر ۲/۳۳ دلار (۷۷,۶۶۰ ریال) سود دربر دارد. در این حالت یک قاچاقچی خرده‌پای سوخت با قاچاق ۱۰۰ لیتر بنزین در روز، بالغ بر ۸۵۶ هزار تومان و با همین مقدار قاچاق دیزل، حدود ۷۷۶ هزار تومان درآمد کسب می‌کند. در صورت تداوم قاچاق به مدت ۳۰ روز در ماه، درآمد ماهیانه این قاچاقچی با ۱۰۰ لیتر قاچاق سوخت در روز، در بخش بنزین برابر است با ۲۵۷ میلیون ریال و در بخش دیزل عبارت است از ۲۳۳ میلیون ریال.

پاکستان

بهای هر لیتر بنزین در پاکستان ۱/۰۵ دلار (۳۵,۰۰۰ ریال) و بهای هر لیتر دیزل (گازوئیل) حدود ۱/۱۱ دلار (۳۷,۰۰۰ ریال) گزارش شده است.

۱. لازم به ذکر است که قیمت هر لیتر بنزین طی ماه ژوئن ۲۰۱۳ در ترکیه بیشتر از کشورهای عضو اتحادیه اروپا بوده است.

با توجه به این قیمت‌ها قاچاق هر لیتر بنزین از ایران به پاکستان حدود ۰/۹۳ دلار (۳۱,۰۰۰ ریال) و قاچاق هر لیتر دیزل (گازوئیل) بالغ بر ۱/۰۸ دلار (۳۶,۰۰۰ ریال) سود دربر دارد. در این حالت یک قاچاقچی خرده‌پای سوخت با قاچاق ۱۰۰ لیتر بنزین در روز، بالغ بر ۳ میلیون و ۱۰۰ هزار ریال و با همین مقدار قاچاق دیزل، حدود ۳ میلیون و ۶۰۰ هزار ریال درآمد کسب می‌کند. در صورت تداوم قاچاق به مدت ۳۰ روز در ماه، درآمد ماهیانه این قاچاقچی با ۱۰۰ لیتر قاچاق سوخت در روز، در بخش بنزین ۹۳ میلیون ریال و در بخش دیزل ۱۸ میلیون ریال خواهد بود.

چنان‌که از این قیمت‌ها استنباط می‌شود، با توجه به تفاوت باور نکردنی قیمت بنزین و دیزل (گازوئیل) در بین ایران و برخی از کشورهای همسایه، قاچاق سوخت از ایران دارای چنان جذابیت‌هایی برای قاچاقچیان است که با وجود قوانین موجود مبارزه با قاچاق، یعنی ضبط اصل محموله به نفع دولت و وضع جریمه‌ای معادل سه برابر ارزش محموله، قاچاقچی اگر از هر سه محموله قاچاق سوخت فقط یک محموله را سالم به مقصد برساند باز هم این کار به قدری سودآور است که این ریسک را می‌پذیرد. از این رو به نظر می‌رسد راه حل مؤثر برای مبارزه با این معضل، تعدیل قیمت‌های داخلی سوخت و متناسب کردن آن با نرخ‌های بین‌المللی با هدف کاهش حاشیه سود قاچاق سوخت باشد. در غیر این صورت تفاوت قیمت‌های سوخت بین ایران و کشورهای همسایه، ضمن رونق دادن به بازار قاچاق از ایجاد انگیزه لازم برای کارآفرینی در حوزه‌های تولید به‌ویژه در مناطق مرزی جلوگیری خواهد کرد و در عین حال سهم قابل توجهی از سود حاصل از تجارت سوخت به جیب عده‌ای سودجو سرازیر خواهد شد.

بالاترین میزان رشد ذخایر نفت خام اثبات شده جهان در چین طی سال ۲۰۱۲^۱

براساس بولتن آماری سالیانه اوپک در سال ۲۰۱۳، چین دارای بیشترین میزان رشد ذخایر اثبات شده نفت خام جهان تا پایان سال ۲۰۱۲ بوده است. به طوری که در سال ۲۰۰۸ میزان ذخایر اثبات شده نفت خام در این کشور برابر با ۱۵ میلیارد و ۴۹۳ میلیون بشکه بوده در حالی که در سال ۲۰۱۲ این میزان به ۲۵ میلیارد و ۵۸۴ میلیون بشکه رسیده است.

ذخایر اثبات شده نفت خام ایران تا پایان سال ۲۰۱۲ با رشد ۱/۸ درصدی نسبت به سال پیش از آن به ۱۵۷ میلیارد و ۳۰۰ میلیون بشکه رسیده است.

ونزوئلا دارای بیشترین میزان ذخایر اثبات شده نفت خام در حدود ۲۹۷ میلیارد و ۷۳۵ میلیون بشکه در سال ۲۰۱۲ بوده است. اعضای اوپک در مجموع ۸۱ درصد از ذخایر نفت خام اثبات شده جهان را در اختیار دارند که این مقدار معادل یک تریلیون و ۲۰۰ میلیارد و ۸۳۰ میلیون بشکه نفت خام برآورد شده است.

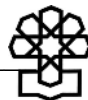
رشد ذخایر اثبات شده نفت خام جهان در مجموع ۰/۹ درصد اعلام و مجموع این ذخایر یک تریلیون و ۴۷۸ میلیارد و ۲۱۱ میلیون بشکه برآورد شده است.

راه‌اندازی فاز اول کارخانه ایران LNG^۲

فاز اول نخستین کارخانه تولید LNG ایران شامل نیروگاه ۱۱۰۰ مگاواتی، مخازن ذخیره‌سازی LNG و LPG و اسکله‌های دریایی و فراساحلی آماده راه‌اندازی و

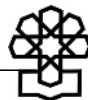
1. www.opec.org

2. www.mehrnews.com

بهره‌برداری شده است. در حال حاضر پیشرفت اجرایی کارخانه ایران LNG به بیش از ۶۰ درصد رسیده و با وجود افزایش تحریم‌های داخلی و خارجی، اما ساخت این واحد تولید گاز مایع شده ایران متوقف نشده است. همچنین تاکنون نیروگاه یک‌هزار و ۱۰۰ مگاواتی کارخانه ایران LNG راه‌اندازی شده و حتی در صورت توافق نهایی با مسئولان وزارت نیرو و بورس، امکان عرضه برق مازاد این نیروگاه در بورس انرژی فراهم شده است. همزمان با راه‌اندازی طرح‌های زیربنایی اولین کارخانه تولید LNG ایران، مراحل طراحی، ساخت، نصب و راه‌اندازی واحدهای شیرین‌سازی و مایع‌سازی گاز طبیعی این پروژه در حدود ۵ میلیارد دلاری هم پیشرفت اجرایی مطلوبی داشته و حتی کالا و تجهیزات پیچیده آن سفارش داده شده و برخی وارد عملیاتی شده است. در شرایط فعلی ساخت اسکله‌های دریایی جنرال کارگو کارخانه ایران LNG در حاشیه سواحل خلیج فارس به پایان رسیده است و حتی هم‌اکنون عملیات پهلوگیری، تخلیه و بارگیری کشتی‌ها در این اسکله انجام می‌شود. هرچند هم‌اکنون قطر با سرمایه‌گذاری و حمایت شرکت‌های بزرگ نفت و گاز آمریکا و اروپا به بزرگ‌ترین تولیدکننده گاز مایع جهان تبدیل شده است. با وجود این، برخی از رسانه‌های خارجی همزمان با تغییرات جدید در کابینه دولت، تبلیغات و جنگ جدید روانی علیه یگانه پروژه تولید گاز مایع ایران را در دستور کار قرار داده‌اند. شرکت مایع‌سازی گاز طبیعی ایران در واکنش به گزارش بلومبرگ مبنی بر اینکه ایران در صورت رفع تحریم‌ها هم نمی‌تواند تا ۱۰ سال آینده به تولید LNG بپردازد، اعلام کرد: در این گزارش با نگاهی منفی به پروژه‌های نفت و گاز تلاش دارد تا نشان دهد پروژه‌های نفت و گاز و از جمله پروژه‌های LNG توفیقی در رسیدن به اهداف خود

به‌دست نیاورده‌اند. ایران از سال ۲۰۰۸ میلادی تاکنون فقط یک پروژه در دست ساخت و راه‌اندازی برای تولید LNG دارد و در صورت تأمین مالی می‌تواند تا دو سال دیگر ۱۰ میلیون تن به ظرفیت تولید LNG ایران اضافه کند و همزمان فاز دوم توسعه این کارخانه (با ظرفیت ۱۰ میلیون تن دیگر) را عملیاتی کند. بلومبرگ در این گزارش ادعا کرده است: آمریکا و کانادا تا سال ۲۰۱۸ میلادی با راه‌اندازی پروژه‌های در دست ساخت خود با تولید ۷۷ میلیون تن LNG بازار را از آن خود خواهند کرد که شرکت مایع‌سازی گاز درباره این ادعا، تأکید کرده است: در کنفرانس گاز و LNG آمریکای شمالی که سال گذشته در هیوستن^۱ تگزاس برگزار شد، چنین هدفی دور از دسترس به‌نظر می‌رسد. از این‌رو دولت آمریکا با توجه به مشکلات کنونی تنها توانسته است مجوز ساخت و راه‌اندازی یک پروژه LNG را صادر کند و اعلام کرده: با توجه به شرایط صنعتی آن کشور و با وجود سود کمتر بخش نفت و گاز در صورت عدم صدور مجوز صادرات، سایر بخش‌های صنعتی مخصوصاً تولید خودرو و سایر وسایل حمل‌ونقل، ساخت تجهیزات مختلف و صنایع نظامی توانایی بالاتری را در اختیار آن کشور قرار خواهد داد و بنابراین با صدور مجوز صادرات گاز مخالفت کرده است. از این‌رو، با توجه به ساخت پروژه‌های تولید LNG از یکسو و تقاضای فزاینده واردات از سوی دیگر و از همه مهمتر پروژه‌های در دست ساخت دوباره «گازسازی» محموله‌های LNG که ظرفیت و تعداد آنها بیشتر از تعداد پروژه‌های در دست ساخت تولید LNG در جهان بوده، کاهش قیمت LNG در صورتی رخ خواهد داد که همه حامل‌های انرژی دچار افت قیمت شوند که چنین امری بعید به‌نظر

می‌رسد. شرکت مایع‌سازی گاز طبیعی ایران همچنین تأکید کرده است: استفاده از نظرات یک کارشناس در سنگاپور و تعمیم دادن نظرات این کارشناس به وضعیت LNG جهان و ایران، جایگاه رسانه‌ای بلومبرگ را زیر سؤال می‌برد. در همین حال جواد اوجی، معاون وزیر نفت پیشتر از عرضه نخستین محموله تولید LNG ایران به بازارهای جهانی تا سال ۱۳۹۳ خبر داده و تأکید کرده است: محدودیتی برای ورود به بازار LNG توسط ایران وجود ندارد.

تداوم واردات نفتی ترکیه از ایران با وجود تنگ‌تر شدن حلقه تحریم‌ها^۱

تانر ییلدیز، وزیر انرژی ترکیه اخیراً در رسانه‌ها اعلام داشته است که واردات نفتی کشورش از ایران بین ۵/۵ تا ۶ میلیون تن در روز است (حدود ۱۰۵ هزار بشکه) و به این نکته اشاره کرده که «ما برنامه‌ای» برای کاهش این رقم «نداریم».

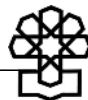
وی این اظهارات را یک روز پس از آن بیان کرد که مجلس نمایندگان آمریکا طرحی را که تحریم‌های شدیدتری را علیه صادرات نفتی ایران اعمال می‌کند، تصویب کرد. این طرح پیش از اجرایی شدن باید در سنای آمریکا نیز تصویب شود و به امضای باراک اوباما، رئیس‌جمهور آمریکا برسد.

آمریکا در گذشته نیز به بهانه متقاعد کردن ایران به توقف فعالیت‌های هسته‌ای تحریم‌های یک‌جانبه‌ای علیه ایران اعمال کرده است.

این کشور و برخی از متحدان اروپایی‌اش مدعی‌اند که ایران تحت پوشش برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز خود در تلاش برای تولید سلاح هسته‌ای است، ادعایی که ایران آن

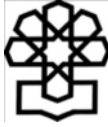
را بی‌اساس می‌داند.

براساس گزارش سازمان نظارت بر انرژی ترکیه (EPDK)^۱ میزان کل واردات نفت خام ترکیه از نقاط مختلف جهان در ماه می سال جاری برابر با ۴۷۰ هزار بشکه در روز بوده است که در مقایسه با ماه قبل از آن، ۱۵/۵ درصد افزایش نشان می‌دهد. این میزان در مقایسه با همین دوره در سال گذشته با ۱۳۷ درصد افزایش همراه بوده است. میزان واردات نفت خام ترکیه از عراق در ماه می سال جاری در سطح ۱۳۶ هزار بشکه در روز است که این میزان نسبت به ماه پیش از آن ۱۸/۸ درصد و نسبت به همین دوره در سال قبل ۲۷۶ درصد افزایش داشته است. میزان واردات نفت خام این کشور از عربستان در ماه می سال جاری برابر با ۱۱۶ هزار بشکه در روز بوده که در مقایسه با ماه آوریل ۱۴۳ درصد و نسبت به ماه می سال گذشته ۱۴۶ درصد افزایش یافته است. میزان واردات نفت خام ترکیه از ایران در ماه می سال جاری برابر با ۱۰۵ هزار بشکه در روز بوده که با ۷ درصد کاهش نسبت به ماه گذشته و ۳۴ درصد نسبت به ماه می سال گذشته همراه بوده است. میزان واردات نفت خام از قزاقستان در ماه می ۳۷ هزار بشکه در روز بوده که در مقایسه با ماه گذشته ۲۷ درصد و نسبت به سال گذشته ۸۰ درصد افزایش داشته است. همچنین میزان واردات نفت خام این کشور از لیبی در دوره مذکور برابر با ۳۲ هزار بشکه در روز بوده که این میزان نسبت به همین دوره در سال قبل ۸۲ درصد افزایش نشان می‌دهد.

اهمیت نقش ایران در تأمین امنیت انرژی هند^۱

سلمان خورشید، وزیر امور خارجه هند بر نقش ایران در تأمین امنیت انرژی هند تأکید کرده و افزوده است: ایران برای دسترسی هند به منابع غنی نفت و گاز در آسیای میانه و تأمین منابع امنیت انرژی هند نقشی مهم و حیاتی دارد. با توجه به اینکه ایران و افغانستان می‌توانند پل ارتباطی میان هند و آسیای میانه باشند، ثبات این دو کشور برای تأمین امنیت انرژی هند حیاتی است. وی تصریح کرد: دهلی نو خواهان تقویت دوباره مسیر ارتباطی شمال - جنوب برای اتصال هند به آسیای میانه و روسیه از طریق ایران است. وی اظهار داشته: هند به دنبال مسیرهای چندگانه از طریق افغانستان به‌ویژه از طریق بندر چابهار ایران برای دسترسی به افغانستان، ازبکستان و تاجیکستان است. دهلی نو خواهان احداث یک خط راه‌آهن از قزاقستان به ترکمنستان و ایران است. این مسائل سبب افزایش اهمیت نقش ایران و ازسوی دیگر افغانستان می‌شود.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۱۳۴

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: هفته‌نامه تحولات انرژی (۲۶)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین: زهرا جعفری

ناظران علمی: هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی

مقتاضی: حسین امیری خامکانی (عضو کمیسیون انرژی)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۵/۱۵